

bedienen zich met Rundfunk van kurkdrome humor. | Foto: Bram Willems

ende brutaliteit foute scènes

zingen heen hebt geworsteld en het eindelijk tijd is om op eigen benen te staan en van het leven te gaan genieten, ligt er een oude, smerige vriend op de loer die de rest van je leven naar je zal gluren en in je nek

'Er ligt er een oude, smerige vriend op de loer die de rest van je leven naar je zal gluren en in je nek zal hijgen: de DOOD'

zal hijgen: de DOOD.' De voorstelling kreeg een nominatie toebedeeld voor een Poelifinario in de categorie entertainment, maar uiteindelijk ging Sara Kroos er met de prijs vandoor.

Kees Hulst

Bij de uitreiking van de prijzen, een tijdje terug in Diligentia, hield acteur Kees Hulst, die in het verleden de rol van 'conector' in de tv-serie

'Rundfunk' speelde, een lofede op Rundfunk, zoals iedere genomineerde in het zonnetje werd gezet door een bewonderaar. "Raar dat ze die prijs niet kregen," reageert Hulst aan de telefoon, "ook omdat ze wat mij betreft buiten iedere categorie vallen, en wat mij betreft al helemaal niet passen in de 'retteketedcabaretheek'."

Misschien geen 'retteketed', maar dan toch wel overal bomvolle zalen. "Ze hebben een publiek om zich heen verzameld dat grotendeels bestaat uit middelbare scholieren en studenten. Al hun sketches appelleren ook aan de leefwereld van die doelgroep. Ze dissen het geheel op met een prachtige timing. En dan die vreemdsoortige voorkeur voor gebruik van het Duits... Ze schuwen niks, nee, en dat verdient waardering."

Hij herinnert zich de eerste schreden van Rundfunk op het tv- en theaterpad "Ze gingen proefdraaien voor een tv-serie terwijl ze nog op de theaterschool in Amsterdam zaten. Maar ze hadden geen cent te makken. Ik heb ze toen mijn hulp aangeboden, want hun non-conventionele benadering sprak mij toen al erg aan. Want wat zij maken, is altijd geestig, en 'anders'."

Rundfunk, 'Todesangstschrei', donderdag 18 t/m zondag 20 november, 20.15 uur, Diligentia. Meer informatie: www.diligentia-pepijn.nl

Panorama's in zwart-wit

Van Moddergat naar Noorderleeg

Panorama Mesdag is meer dan alleen dat grote meesterwerk. Er zijn nu fascinerende fotografische beelden van de Nederlandse kust te zien

Door Herman Rosenberg

Het medium is totaal anders: modern, directer. En toch tonen de panoramafoto's van Siebe Swart (Amsterdam, 1957) dezelfde fascinatie met water, weidsheid, weer en wind als Mesdag en zijn Haagse School-broeders ooit moet hebben beziel. Geen Scheveningen, geen Zandvoort bij Swart. Wel de natuur in al haar verscheidenheid en dan blijkt hoe rijk Nederland met zijn lange kustlijn in dit opzicht is. Er vindt een soort permanente decorwisseling plaats. En Swart was er telkens op het juiste moment, zo lijkt het. Maar dat is natuurlijk schijn. Maar liefst vier jaar werkte hij aan zijn project 'Time & Tide' (tijd en getij). De mooiste foto's zijn nu te zien in de expositiezalen aan de voet van het grote Panorama.

Siebe Swart is een man van weinig woorden. In korte zinnen vertelt hij wat over zijn foto's. "Het gaat mij niet om objecten zoals havenhoofden of een pier. Ik probeer de abstractie van de natuur te vatten. De maagdelijkheid ook. Ik zie het project als een logboek van een persoonlijke ontdekkingsreis langs de Nederlandse kust." Gewone kiekjes zijn het niet. Swart maakte per plek talloze opnamen, om er later één panorama van te maken. Dat alles in zwart-wit, wat de foto's een grafische kwaliteit verleent.

Watervlaktes

De beelden zijn intens. Woeste luchten, lichteffecten, watervlaktes. Alsof we terugkijken in de tijd. Zo is het altijd geweest, sinds het ontstaan van de Noordzee. Nou ja, bijna altijd. Die kustlijn is niet geheel zonder menselijk ingrijpen zo geworden als hij nu is. Ook dat is op een enkele foto te zien, als er bijvoorbeeld een strekdam in beeld komt.

Aardig is dat elke plek is gedocumenteerd. Moddergat, Zuiderhoofd, Schelphoek, Noorderleeg en andere namen waar de zilte zeelucht omheen hangt, komen langs. Ook geeft één woord iets aan over de situatie: stormvloed, laagtij, avond, et cetera. Op de tentoonstelling hangt ook een kaart

MESDAG EN DE NATUUR

De foto's van Siebe Swart sluiten goed aan op de kijk op de natuur van H.W. Mesdag (Groningen, 1831–1915, Den Haag). 'De mensen zien de natuur nooit. De schilders leren hen de zee zien,' zei deze ooit. Hoe hij zelf de kijker onderrichtte, wordt duidelijk op een tweede tentoonstelling bij het Panorama: 'Mesdag & De Natuur'. Er is een aantal minder bekende werken te zien, bijvoorbeeld uit zijn Brusselse jaren, toen hij les kreeg van Willem Roelofs. Eenmaal weer in Den Haag was de schilder bij voortduring aan de kust te vinden, vooral om het vissersbedrijf vast te leggen. Meestal schilderde hij de zee en de bomschuiten met de vissers als kleine figuurtjes. Maar met het doek 'De aankomst van de vis' uit 1875 toonde Mesdag dat hij ook de mens centraal kon stellen, de specialiteit van zijn oudere collega Jozef Israëls. Aantrekkelijk is ook het late (1910) 'Garnalenvissers bij ondergaande zon', dat is overgoten met een mediteraan aandoend licht. Terwijl zijn collega-schilders vaak de stad of het platteland opzochten, bleef Mesdag de zee tot zijn dood trouw. In feite, zegt gastconservator Adriëne Quarles van Ufford, was hij een natuuractivist avant la lettre. "De motivatie om zijn bekendste werk, het Panorama, te maken, was dat hij tegenstander was van het afgraven van het hoogste duin van Scheveningen, het Seinpostduin."

'Mesdag en de natuur', tot en met 27 februari 2022, Panorama Mesdag. Meer informatie: www.panorama-mesdag.nl

waarop precies is te zien waar al deze mysterieuze plekken te vinden zijn. Er gaat ook een subtiele waarschuwing uit van 'Time & Tide'; er is de onderhuidse dreiging van het water, die weleens zou kunnen toenemen door de verwachte zeespiegelstijging. Niet voor niets heet de korte film die Swart met een drone maakte: 'Time and Tide wait for no Man'. Dat is ook de titel van het begeleiden boek. Het water wacht niet.

'Time & Tide', tot en met 27 februari 2022, Panorama Mesdag. Meer informatie: www.panorama-mesdag.nl

H.W. Mesdag, 'Garnalenvissers bij ondergaande zon'. | Collectie: Panorama Mesdag

'Camperduin_Stormvloed'. | Foto: Siebe Swart